

(۱)

اورتا ایران تورک لری نین روایتى

عزیز وارلیق مجله‌سی نین بیرینجی و ایکینجی ایل صایی لاریندا، آقای عباس مهیار یازان " توفارقا نلى عاشق عابباس " سوز باشى آلتیندا، عاشق عابباسین ناغیلی درج اولونمشدور. ناغیلین صونو-ندا بو سولجه‌گین گله‌جکده میانه روایتی نین درج اولونماقی دا وعده وئریلمیشدير، بوگونه جن او روایت درج اولونما بیبیدير. اما، اورتا ایران تورک لری و قشقائی لار روایتیندە ده بو شیرین و خماسی‌نا‌غیل چوخ مشهوردور و توفارقا ن روایتیندن چوخ - چوخ تفاوتی واردیسر، ائله کى :

توفارقا ن روایتیندە گولگر عابباسین عمى قیزیسى دير. اما، اورتا ایران تورک لری نین روایتیندە اورگه قیزدیر و آتاسی نین آدى سلطان مراد دیز کى، تبریزدە شاه عابباس طرفیندن حکومت ائده‌رمیش. توفارقا ن روایتیندە عابباسینان شاه عابباس طرفیندن بیر- بیرینه دگیب - دولاشمالاری یوموشادیر، اما، اورتا ایران روایتیندە عابباس اوزو اردبیلده خانقاہدا عبادت ائدب و درس اخوب و ملائیقا حاضر اولارمیش او زامان روحانی لرین اوندری " امام " دان امداد ایسته بیب دير. اورتا ایران روایتیندە عابباس شاه عابباسین نوچه و سردارلاریندا ن صاییلیب، اما، توفارقا ن روایتیندە بئله دگیل .

توفارقا ن روایتیندە ، عابباسین احمد و قره‌ویس ایلن دوست اولماقی مطرح اولوب ولی اورتا ایران روایتیندە بو يوخدور. اورتا ایران ناغیلیندە گولگزین آبارماقينا فقط قول عبدالله گله‌ر، اما، توفارقا ن روایتیندە شاه عابباسین اوج نفر سردارلاریندا گئده‌رلر.

ساوه، همدان، قزوین، اسدآباد، ملایر، تاکستان، بوئین زهرا

شهریار، اراك، قم، تفرش، فردین و قشقادی تورک لری نین روا-
یتیندە " توفا رقانلى عابباس " دئییلیمیر، بلکه، دوخارخانلى و توخار
- خانلى عابباس = دهخوا رقانلى عابباس دئییلیپ و اوئلارجا بوتقا و
لردن بو ایکى روايتىدە واردىر كى سولچەگى اوخوياندا يېڭراق نظرە
كلىرى.

توخارخان يا دوخارخانلى عابباس نا غيلى نين يازىسىنى بىزىيم
اوجون آقاي عاشيق عباس غلامى ملايرى گتىريپ كى، اوئون بىا نا شده نى
عاشيق على دىر. من ده بو سولچەگى دوغرولدوب حرمتلى اوخوجولارا
تقديم اشدىرم، ايندى بو سىز و بودا توخارخانلى عابباسىن اورتا
ايران تورک لری نين روايتىنده شىرىن نا غيلى:

توخارخانلى عابباس

ناقل شىرىن بىا ن بىلە دئىير: تبريز شهرىنده بىر حاكم وارا يدى.
آدىنا سلطان مراد دئىيەردىلر. مالى - دولتى حددن چىخىمىشدى . البتە
شاه عابباس طرفينىن حكومت اىدهردى و هر ايل تبريزىن باج خراجىنى
اصفاها ندا، شاه عابباسا پوللاردى. اوئداكى شاه عابباس ارمنستان
دعوا سىندان قايتىمىشدى، تبريزىدە سلطان مرادا قوناق اولدو سلطان نما-
دین آلتى ياشىندا بىر گۈزەل قىزى وارا يدى بوتون ايران وارمنستاندا
أونا بنزەر گۈزەل يوخودو، شاه عابباس او قىزى گۇرۇب خېر آلدى كى؛
' بوقىز كىيمىندير؟ " سلطان مراد عرض اىله دى : " قبلە عالم ساق اولسو
سىزە كىنيزدىر " شاه عباس صوروشوب : " آدى نە دىر؟ سلطان مراد جواب
ۋەردى كى: " آدى گولگىز دىر، من بو قىزى قبلە، عالمە كىنيز وئىرىم
" شاه عباس بويوردو: " من ده بو قىزىن آدىنى ايران سلطان قويورام
و سىنин اوززووه تا پشىرىرام كى هر وقت بو قىز اون بىش ياشىندا
يېتىشىدى ، مەنيچۈن اصفاها نا گتىر " شاه عباس اصفاها نا گلىپ خلاصە
بىرمىت كىچىپ گولكزىن شهرتى بوتون اطرافى دوتوب ، ياشى دا اون
دوردە حقلەدى ، گولكزىن آوازەسى عثمانلى شاهى نين دا قولاقىندا
يېتىشىپ اىلچى گۈننە رىب سلطان مراد يانىندا كى " قىزى وئر مەnim
اوجلوما " سلطان مراد اىلچىنى جواب اىلھىيپ ، اىلچى قايتىدى،
عثمانلى با دشاھى نين آجيقىندا گلىپ اوغلۇنۇ آلتىميش مىن قوشۇنۇيلان
تبريزە گۈننە رىب كى گولكزى گوجون آپا رسىنلار، قوشۇن گلىپ تېرىزىزىن
ايكى آغا جىليغىندا اوردو ووروب، بىر قاصد تبريزىدە سلطان مراد يانىندا

گوندەردی کی، گولگزی بیر کجا و یه میندیریب، منیمچون گوندەرگنن، اگر اطاعت افتمهین، تبریز شهرين باشينا يیخارام" سلطان مراد قوووم قا داش و ميرلرين يانينيا ايسته ييپ، اولارا دىدى کي: "من بو قيزين وعده سينى شاه عباسا و ئرمىش، اگر بو قىزى عثمانلى شاهى نين اوغلونا وئرم قورخورام، شاه عباس خيردار اولوب، تمام دولتىمى تاراج افله يه، اوزوموده اولدوره بو طرفندە من بو قوشونونان باشارىب دعوا اىده بىلەرم، پس منيم تكليفيم نەدىر؟"

اولار ها ميسى جواب وئردىيلر کى، صلاح بودور سن عثمانلى پا دشاھى - نين اوغلوندان قيرخ گون مهلت آلان، بو مدتىدە بير نفر يولا سالىب اصفاھاندا شاه عابباسا اطلاع وئرهن. او وقت شاه عابباس اگر قىزى ايسته دى، اوزو قوشونون جوابىن وئره ر. اگر ايسته مەدى قىزى وئره رن بو آپارار، شر دە ياتار. سلطانمراد بو سۇزو قبول افله ييپ، عثمان لى پا دشاھى نين اوغلوندان قيرخ گون مهلت آلدى و بير كاغاذ شاه عابباسا يازىب، وئرىب بير قاصدە اصفاھان شهرينه گوندەردى. قاصد چاتىپ، عريضەنى شاه عابباس حضورونا تقديم افله دى. شاه عابباس كاغاذى آلىپ، او خويوب، گوردو کى، سلطانمراد يازىب : "قبلە عالم سلامت اولسون . بىنە او قىز کى، كنيزلىگە سىزىن خدمتىزە تقديم افله - دىم ايندى عثمانلى پا دشاھى نين اوغلۇ قوشۇن چكىپ، گلىپ ايستەر گوجن قىزى مندن آلىپ آپارسىن، قىزىدە کى قبلە عالىم تعلقى وار - دىر والسلام".

شاه عابباس كاغاذى او خويوب، گوره ر گۈزو گۈرمىز اولوب توک لر اوزوندە بىز- بىز اولوب رنگ روخو قىزارىب، دىدى : عثمانلى شاهى نين اوغلۇ ميدانى نرە شيرلردىن بوش گوروب، ايشى اورا چاتىپ کى، قوشۇن چكىپ گلە ايراندان قىز آپارا؟

اگر ايراندا قىز وار، اوغلان دا وار. شاه عابباس تاما م دلاور- لرى و نوجەلرى ايستە ييپ اولار ايچىنندەن هاباس آدى دلاوره كى، "دوخارخان" اھلى ايدى دىدى : "عابباس قوشۇن گوتوروب گۈدەرن تبرىزە، عثمانلى پا دشاھى نين اوغلونون ياخۇزون ياخۇزىن، منيمچون گتىرەرن . اگر گولگزى دە حرمىسا يە لايقدىر گتىر. اگر لايق دىكىل اورادا اميرلرين بىرىيىسەنە وئر." عابباس قبول افله ييپ، اون ايکى مين فوشۇن گوتوروب، تبرىزە سارى حرکت افله دى. اما بىسو

عابباس دا اورдан کی، کمربسته شاه ولايت ایدی، همی ده شاه ولايت
 اليندن جام ايچیب حق عاشقی ایدی، همیشه گره کیدی چوکور یانیندا
 اولسون پهلوانلیقدا دا تامام ایدی. خلاصه عابباس قوشونو گوتوا-
 روب، هچ یئرده دورما ییب تا اینکه تبریزه یئتیشیب، عثمانلى
 قوشونو قاباغیندا صف چکیب میدانا گیریب مبارز ایسته دی. نئچه نفر
 عثمانلى دلاورلریندن گلیب میدانا عابباس الیندە اولدولر. داخى
 بيرکيمىسە میدانا گیرماق جرأتى ائله مەدى. عابباس هرنە مبارزا يىسته-
 يیب گلن اولمادى. کى غضنباڭ شیر كىمى اوزون قوشونما ووردو.
 عابباسىن قوشونودا اونون دالىسى جە حملە ائله دىيلر. اما، عابباس
 اوللوردن تېه دوزەلدىپ، عثمانلى قوشونو داخى طاقت گتيرمه يیب.
 قويوبقا چدىلار. عابباس قوشونا شىكت وئرەندىن صورا گلیب تېرىز
 شهرىنده اوج گون سلطانمرادا قوناق اولوب، اوج گوندىن صورا عابباس
 سلطانمرادا دىدى : گولكرين تداروكون گوروب بىزى يولاسال .

سلطانمراد دىدى: عابباس نىچە گون سن بوردا قال . اولما يما
 عثمانلى قوشونو سن گىدەندىن صورا قا يېدىپ بىزى قتل بىزى قتلغا م
 اىدەرلر. عابباس بو سۇزو تصديق ائله دى. دىدى: پس من بىر نىچە
 گون شكارا گىدە زم سن دە قىزىن تداركۈن گورگۈن . عابباس سەھر
 دوروب شكارا چىخدى . اما بو طرفدن سلطانمراد شەردىن قىراق بىر بېشىت
 كىمى باغ گولكز اىچون قا يېرىمىشدى . گولكز باھارىن اوللریندىن
 گلیب آلتى آى بو باغدا قالىرىدى و اول با يېز گىدردى شەر . بوموسىدە
 باغدا اولاردى . خلاصە عابباس كى شكارا گشتىمىشدى طران قوشونو بورا
 - خدى، اوزو و دوشدو طران دالىينا قوش گىدېپ بىر باغا گىرىدى. عابباس
 باغىن قا پىسىندا هرنە چا غىردى گوردو گلن يوخدور، كىند آتدى دىوار
 دان آشدى . باغىن ايچىنە گىرىدى . باغىن اورتالىفييندا حوضون
 قىرا غىيندا گوردو بىر گۈزەل قىز يېرىن سالىپا يىستىر ياتسىن عابباس
 اۋ قىزى گورنىدە اونا ائله گرفتار و عاشق اولدو كى، اېستىرىدى غىش
 اشىلەسىن . مىن مىچىتىين اوزونو ساخلايىب بىرقىدر تاماشا ائله مەدى
 دوباره اۆز- اوزونە دىدى: بوردان باخماقىن نە فايىداسى وار؟ يېرىراق
 بودور بىش كلمە بوردا دېيىم بو قىزىن حالينا يېتىگا اولوم . گوروم
 كىمدىر؟ و بوردا نە ائله يىرى؟ بىرده بىللى ائله يىمكى، ارە گىدېپ يما
 قىزدىر، اگر قىز اولسا بلکە منه گلەھە گورەك عابباس نە دېيىر:

دوشن عمرو تازالانییر
سالان عمرو تازالانییر
کول آچیلیب گویچک لەنییر
یاتان عمرو تازالانییر
سورمه‌نى چکیب گوزونه
سیلن عمرو تازالانییر
من قوربانام آق بوخاقسا
سیخن عمرو تازالانییر
عنبر چولاشیب ایچینه
کیره‌ن عمرو تازالانییر
اوزوکدن بوشدور بارماقلار
اوپن عمرو تازالانییر
توكولوب گردنە ساشلار
کوره‌ن عمرو تازالانییر
خبر ۲لام بىلهسىنەندىن
امەن عمرو تازالانییر
کول توكولور دوداقيىندان
دادان عمرو تازالانیير
بولبول مایل اولور گولە
کرەن عمرو تازالانیير
ادشیدىب تاما سۈزلىرىنە قولاق
بىر جوان بوردا دوروب يەمە
ولىكىر دە اورەگدىن عابباسا
ن سوروشاشا گوره کى ئىيم اوئۇ
، گولگىر عابباسا نە دېيىر :

ناگا هاندان بىلە باغا
قول بويونوغا، لب دهاندا
داغلار باشى چىچك لەنییر
يىرىپىن سالىر ترچك لەنییر
ترمەنلى چكىپ دىزىتىنە
تر شى نم، دوشوب اوزونە
قىز نئجه دوشۇم بوباغا
بو جانانى بىر قوجاقا
قوربانام زولفون پىچىنە
بو گۈزەل قويىنۇ اىچىنە
اوزوندور بازى لار، قوللار
رنخاندا قوشما خاللار
بو باغ اوستەن، گىچرقوشلار
قدرتدىن چكىلىپ قاشلار
جىرىمىن ياراسىيندا
آق سىنە دە مەسىنە
سۇنبول كىيمىن بوجاقىندا
بو گۈزەلین بوخاقىندا
”عا بىباس“ دەيىير: ايلدن ايلە
بو قىزىن بىلە - بىلە
گولگىز خانم، عا بىباسىن
آسى، باش يوخارى قۇورا يىپ
ايچەمە بوجانىن جمالىندا كە
عا شىق اولدو أما، ايستەدى عا
باغا يول وئىرېپ؟ كەوتوروبدور

با شينا دوندوگوم کول او زلوا وغلان
بو کول با غچا ایچره کیم لر پول و تردی

هېرىپىن دىللار باغريم ازه
 صەف دېشلەرە من قوربان
 سىنەن الوندىن قارىدىر
 قوشانارلارا من قوربان
 يارياقدان نازىك دوداقسى
 او آق بوخاقە، من قوربان
 يارىپىن ياخچى اولسۇن حالى
 او قوها خالە من قوربان
 خىردا مروارى دېشلىرى
 ھورۇك ساشلارا من قوربان
 او فرامىشام عجب يارا؟
 او جوب دارە من قوربان
 ھابىباس كلىپ گولگۈر يانىندا او توردو، گولگۈر دىدى : او فلان
 سن كىيمىن ؟ نە طور بىو باغا گلمىسىن ؟ ھابىباس دىدى : من توخار -
 خانلى ھابىباس، شاه ھاباسىن بوجەلرىندهنم، گلمىشم بى شەرددە
 عشماڭلى قوشۇنۇ شىكت وئىرېب، ايستىرم گولگۈر خانىمى شاه ھابىباس
 اوچون آپارام، بىگۈن چىخدىم شكارا كى طرانىم بىو باغا گلدى، ھەنە
 قاپىدان چا غېرىدىم جواب وقىرەن اولمادى . كىند آتىپ دىواردان اپچىرى
 گلدىم كى سە توشا ولدوم، گولگۈر بنا ائلەدى گولماغا دىدى: ھابىباس
 من اىلە ھمان گولگۈزم كى ايستىرسىن شاه ھابىباس اوچون آپاران منىم
 اپكى آدىم وار، بىرى دە اپرا ان سلطان دىير، ما، ھابىباس من سەنە
 عاشق اولمۇشا، حىيف بىلىملىرىن كى، منى شاه ھابىباس اوچون آپاران
 من اىگر اولىسم دە شاه ھابىباسا كەتمەنم، ھابىباس دىدى: من دە بىر طور
 ائلەرم كى، سەن اوزوم آلام، ھابىاسىنان گولگۈر آخشاما كىمىن بىر
 بىرىپىن دىدى لە و گولدولر گون باتاندا ھابىباس دوروب دىدى: گولگۈر
 گون باتىدى ايتنى من گەتمەمم شايىد خېردار اوللار، ھەر اپكىمېزەدە
 بىمۇن اولا، من گەدىرىم شەرە تا شاه ھابىساسا كاغاڏ يازام و سەن اوزوم
 آلام، ھابىباس دوروب چۈگۈرون كوتوردو، گورەك گولگۈزە نىچە دەپەر
 و نىچە گولكىزدىن ايلقار لار و گولكىزدى نىچە اونا ايلقا رۇقىرەر ؟
 ھابىباس :

بىرى گل، بىرى گل، يار قادان آليم ايتنى آپرىلماقا، يار نە دېپەرسىن ؟

فراقييندا ان سنين گولگر ساراليم دوشدومن سارالماقا گول نه دئييرسن
گولگر :

جاتيم ا وغلان منى ياددا ان چيغا رتما
گرفتارام اوغلان ، داشيمى آتما
منى الدن ساليب اوزگەنى دولتما
اورگەسين دوتانجيك يولون گۈزلەرم

عابباس :

درین - درین ، دريا لارا دالميشام
دۇخارخان ملکىدىن بورا گلمىشىم
يانار عشقىن شيرين جانا سالميشام
عشقىندىن ياتماقا قىز نه دئييرسن
گولگر :

من قوربا نام سىنە قىيماق دوداقما
عشقىن دەلى سى يم ، كىتمە ايراقما
ياتدىرما سن منى نار فراقما
فراقدا يانانجيك ، يولون گۈزلەرم
عابباس :

من عابباسام دۇخارخانىن سىردارى
اولدورموشىم تامام عثمانلىلارى
دونيا دا سىومەنم ، من اوزگە يارى
منه يار اولماقا قىز نه دئييرسن ؟

گولگر :

نىليلەرم سلطانى ، نىليلەرم شاهى
نىليلەرم اولدوزو ، نىليلەرم ماھى
شاهد اولسون منه مۇمن لر شاهى
جان ، تىندىن چىخنجىك يولون گۈزلەرم

عابباس :

عابباس دئيير منيم آقام على دير
پىغمېرىھ وسى ، حقە ولى دير
منه ايلقار وىرەن ، كىمىن دىلى دير
ايلقار قويولماقا ، يار نه دئييرسن

گولگر :

آپری دوشم، اولوسومدان اشليمدن * بولبولم، ال چکم، سن تک گولومدن
گولگر دئییر ايلقا روئردیم دیلیمددن

قیریمه گندهنجیک، یولون گوزله رم

عا ببا سینا ن گولگر بیری - بیریندن ايلقار آدیلار، عابباس
باغدان چیخیب شهرب گلدی گوتوروب بیرکاغا ذ شاه عابباس یاردي کی،
قبله، عالم باشی ساق اولسون . عثمانلى قوشونو تاماً داغیلیب
قا چدیلار، نئچه نفرده پهلوانلاریندان اولدورموشم . بیرده عرضیم
بودور کی، بو قیز لایق حرمدا دکیل کی من بوردان اورا گتیریم .
ایندی فرمان نهدیر؟

او کاغا ذی وئردى بیر قاصدا . اصفا هانا گوندەردی . قاصد گلیب
اصفهان شهرینه کاغا ذی شاه عابباس حضورونا تقديم افلەذی . شاه
عباس کاغا ذی او خویوب ، چوخ خوشحال اولدو . عابباسین کاغا ذیین
گوتوروب نوجھلر ایچیندە بیر عبدالله آدلی پهلوان وار ایدی کی،
همان توخارخانلى عابباسین ددهسى یانیندا قول ایدی، اما بخلەنمک
بە حرام آدام ایدی کی عابباسین آتسینى اولدوروب ، قویوب قا چیب،
گلیب شاه عباس یانیندا قال میشدی . او وقت کی، عابباس بويوك اولوب
شاه عابباس قوللوقونا يشتیشدی . شاه عابباس قول عبدالەنی عابباسا
وئردى . دىدی : ایندی آتا ن عوضینه اولدورسن اولدور، با غيشلاسان،
با غيشلا . اما عابباس او زو او نمک بە حرامى با غيشلا داد . همین بو
قول عبدالله دا نوجھلر ایچیندە دوروب عابباسین کاغا ذینا قولاق
آسیردى بیردن اولار ایچیندە دىدی : قبله، عالم ساق اولسون مگر
سلطان مراد بو . قیزی سیزه پشکش ائله مەییب ؟ شاه عابباس دىدی :
" نە ایچون ؟ " قول عبدالله دىدی : پس بو قیز قبله، عالم حرمى
سا یېلیر . دستور وئرین بیر نفر نوجھلردن گەتسین قیزی عابباسینان
بۇرا گتیرسین ، شاه عابباس مسیح توکمە بىنە بويوردو : سن گفت .
حاضر اولما یې بدیر . باقر آ جریز ده قبول ائله مەدی . حسین کورد ده
قبول ائله مەدی . عبدالله او زو دا و طلب اولدو . شاه عابباس یاردي:
عا ببا قول عبدالەنی گوندەردیم، بیله، قیزی گتیرین اصفا هانا ،
قول عبدالله حرکت ائله مەییب گلیب چاتدى تبریزه شاه عابباسى سن
کاغا ذین عابباسا وئردى . عابباس او خویوب ، دونيا گوزونەقا را اولدو .

بىلدى تا مام قول عبدالله ايشيدىر،اما ، هىچ دئىمدى . او طرفىدىن سلطانمرا دين بىر مالاسى وار ايدى كى، بىر آدى ايمان و بىر آدى سعر ايدى،اما ، مخلوق و سلطان مراد اونا ايمام دئييردىلر. ايمام عابباسينا چوخ دوستودو، سلطان مراد ايمامى ايستەپىپ دئىدۇ : ايمام بىر كاغاڙ گولگز ايچون ياز كى، باغان گلسىن ، تا اونوشاه عابباس اوجون آپا رسونلار" ايمام كاغاڙيا زماقلما مشغول اولدو بىر طرفدن ده عابباس اوز - او زونه بىلە خيال ائلهدى كى، ايندى بو كاغاڙ گولگزە يېشىشىن شاه عابباسا خاطىر منى ياددان چىخارا جاق . ياخچىسى بودوركى، من ده اوز طرفىمدن دئييم ايمام بىر زاد گولگزە يازسین بلکه اگر من گولگزىن يادىندان چىخمىش اولسام، يادا سالا ومنه بىر تكلىف معلوم اولا. او ز دۈننە رىب دئىدۇ :

ايمام، منيم دىلىيمىن ده بېش كلمە گولگزە ياز كى، تىز تشرىف گتىرسىن . بو قوشۇنۇ بوندان آرتىق معطل ائلەمەسىن . سلطانمرا دين اوقاتى چوخ تلىخ اولوب دئىدۇ : عابباسا نە مربوط دور كى گولگزە كاغاڙ يازا اودا شعر و چوڭورۇن ؟!
او يېردىن كى، ايمامىن مىثىلى عابباسا چوخودو سلطانمرا دىدا ايمام سورۇنىن چىخە بىلەمىزدى . ايمام سلطان مرادا بىر يان باخىب دئىدۇ : سن نە يە بىر بىلە بى تكلىف آدا مان ؟ گولگز داخى سەنە نە مربوط دور، عابباس، شاه عابباس طرفىيندن حرمدىر. گورەك گولگزى اصفاها نا آپا رسىن نە يە كاغاڙ يازماسىن ؟

سلطانمرا دين داخى نفسى چىخىمەدى . ايمام عابباسا دئىدۇ : دۇ يازىم . عابباس دئىدۇ : ايمام جان اگر اجازە و ئىرسن بېش كلمە چوڭورۇن بىنە عرض ائىلەرم سن دە يازاران. ايمام دئىدۇ : نىچە اولور ؟ دۇ . عابباس چوڭورۇن گۇتۇرۇپ، سلطانمرا دين مجلسىنده گورەك نە دئيير :

باشىنا دۇندوگوم كول اوزلو ايمام
ايمام عرضىم، منيم يارا ياز يارا
شىرىن جانىم يارا قوربان صاداقا
ييمام عرضىم، منيم يارا ياز يارا

بىر آدى ايمام دىير، بىر آدى نظر
لطف ائىلەپىپ يارا بېرىنامە يازەر
مخمل گئىپ ھۇوضۇن قىراقىن گزەر
ايمام عرضىم، منيم يارا ياز يارا

گون اورتا چاغیندا من چېخىدىم دوزه
او ساعت اوغرادىم آلا گوز قىزىزە
كىدەردىم يئتىشىدىم عئين گولگۈزە
ايما معرضىم، منىم يارا ياز يارا

سوسن نە دىرى؟ سونبۇل نە دىرى؟ گول نە دىرى؟
شكىنە دىرى؟ شربت نە دىرى؟ بال نە دىرى؟
آى اوزوندە دانە نە دىرى؟ خال نە دىرى؟
ايما معرضىم، منىم يارا ياز يارا

قىزىل سلسەلى ، گوموش كىرلى
مخملدن چادرى ، كنارى ذرىلى
گوزەللر ايچىنده هاميدان بلىلى
ايما معرضىم، منىم يارا ياز يارا

خىماقى ساچلارى تۈكۈلوب يان - يان
دىشلىرى مروا رى معدنى دىرى - كان
آق بىلگ اوستوندە قىرمىزى مرجان
ايما معرضىم، منىم يارا ياز يارا

عاپباس بىر قولوندور، قولوپۇ تانى
يولويا قويىوشام، بو باشى جانى
ايرانىن سلطانى ، گووهرىن كانى
ايما معرضىم، منىم يارا ياز يارا

بو كاغا ذى آپارىب گولگۈر، گولگىرده مطلبى آنلايمىپ ،
آتاسى نىن جوابىيندە يازىر كى، من بىر هفتەدن صورا گللم . بوبىان
طرفدىن عاپباس بىلدى كى، گولگۈر علىيىدە . باغدا قالىپ ، عاپباسى
گورە ، عاپباس گىچە اوزون باغدا گولگۈزە چاتدىريپ . دىدى لىر و
گولدولر و قرار قويدولار كى صاباح گىچە عاپباس اىكى آت باغان
كتيرسىن . بىلە قاچىنلار . صاباح گىچە عاپباس بىر آت مىنپىپ ، بىرده
يىدەك چكىپ ، اوزون باغا سالدى . گولگۈر دە گلکىپ مىنپىپ ، هرا يكىسى
دە اوز دۇندەرىپ لىر توغا رخان ولايتىنە طرف . بىنا اقلەدى لمى آت
سورماغا . اما ، بوطرفدىن سلطانمدا دىن باغانى صاباح سلطانمدا داخىر
و فەرىدى كى ، گولگۈز گىچەلىكىدە قا چىپدىر . سلطان مراد دىدى : تۈز
عاپباسى چاغىرین گلسىن . هەرئە عاپباسى آختاردىلار . تاپىلما - ادى

قول عبدالله سلطان مرادا دىدى: اىششك كىشى؟ او موقع كى، قاصد اصفاها ندا عابباسين كاغاذىن شاه عابباسا وئردى. من بىلدىم كى، عابباس گولگىزى گوروب و اونا هاشيق اولوبدور. من ده شاها بو طور دەدىم و امۇزومدە گلدىم كى، بو ايشى قويمايم باشا گلسىن كى، ايندى بوجور اولدو. الساعه من بىر كاغاذ شاه عابباسا يازارام تا ئكليف معين اولسون . قول عبدالله بىر كاغاذ بو مضموندا يازوى كى: قبله عالم ساغ اولسون بىلە كى، بلى اولور، گولگىز ائله گۈزەل قىزدىر كى، سنين تامام حرملىرىن اونون اليىنه سو توكماقا لايق دېگىل لر. نمك به حرام عابباسين بوردا گۈزو سنين آداخلييا دوشوب سنه بىر كاغاذ يالان يازىبىدىر. ائله كى، بىنده تبرىزه چاتىپ دستور وئردىم قىزىن تەھىيەسىن گورسون لر ت اصفاها نا گتيرىم. عابباس گىچە گۇدىپ گول باغچا دان گولگىزى گۇتوروبقا چىبىدىر. ايندى هر طور دستور وئررن بىنده رفتار ائله يىم. كاغاذى وئردى قاصدا ، قاصد تئز اصفاها نا گۇدىپ، كاغاذى شاه عابباس خدمتىنە چاتدىرىپ، شاه عابباس كاغا- ذى او خويوب گۈزەن گۈزو گۈرمىز اولدو. دونيا باشينا جوکدو. فورا بىر حكم يازدى كى، قول عبدالله لشگرى گۇتوروب هر يئرده عابباس اور چاتدىن باشىنى كىس و گولگىزى متىم ايچون گتير. بلکە اگر عابباس اور ولايتىنە گىتمىش اولسا دا گىدەرن طايغا سين دا غارت ائلهرن والسلام قاصد كاغاذىن جوابىنى قول عبدالله يېتىرىدى.اما بو طرفدن عابباس گولگىزىن اوچ گىچە- گوندۇر آتسوردولىر، يولدا ايتىرىدىلر. تا اينكى بىر داغ دوشوندە بىر چىمەيە چاتدىلار. اوردا ائنىبىلر. گولگىزى يوخۇ دوتىدو. گولگىز باشىنى عابباسين دىزى اوستونە قويوب يوخلادى. اما، او داغ ايرانىدا عىتمانلىي حدى ايدى. قوشون تبرىزىدە عابباس اليىنە شىكت گۇتورموشدو گلىپ بورادا قالمىشدى. بونا گۈزە كى خجالىتن اوز مملكت لرىنە گىدە بىلمىرىدىلر. بىر نفر عىتمانلىي شاھى اوغلۇنون نوغىرلىرىندىن عابباسى گوروب فورا تانىدى، گلىپ خبر وئردى عىتمانلىي شاھى نىن اوغلۇ، قوشۇنۇ گۇتوروب عابباس سرا گىنەن كىلىدى. عابباس بىردىن باخىپ گۈرددۇ كى، تامام بىابانى توز دوتىوب، قى نلىق اولدو. عىتمانلىي قوشۇنۇ بولۇتكىمەن گلىپ گۈزەك عابباس گولگىزى يوخۇدان نىچە اوپا دىر:

خوش گۈرمەسىن، عىتمانلىي نىن قوشۇنۇ** دشمنلىرىم گلىپ بويانا گولگىز

عثمانلى لار چاتسا ، دعوا باشلانىر
اوزومۇزو چكك ايرانا گولگىز

عثمانلى قوشونو دېبىدم چاتىدى
اوجالارى نامام دوشمن لر دوتىدى
اويان بو يوخودان دردلىرىم آرتىدى
شاھبار كىمى اوچاخ آسمانا گولگىز

تۇزو دومان ، داغى داشى بوروپوب
قىرخ مىن قوشون اوستومۇزه يېرىپىپ
ياڭى عشقىنده ، چوخ اىكىيتلرچورپوب
من دە دوشدويم عجب ميدانا گولگىز

بىلگىن يار منىم ، آھى زارىمدان
كۈچمىش بو يولدا باشى جانىمدان
ال چىمەنم سنىن كىمىن يارىمدان
جانىم وئررم فدا جانا نا گولگىز

توكارخان مولكوندە من دە بىر كىم
دوشمن لر اوستونە يېشل كىمىن اسىم
قىرخ مىن عثمانلى يا تك اوزوم بىم
قىریپ ، توكوب ، قووام هريانا گولگىز

تولكولر كۈر نىجە كلىرى اصلانا
میدانا چاتدىرىم اوزوم مردانما
چۈپىرىم بو چولو لالەزار قانما
دونىدەرىم سولارى ۶۷قانا گولگىز

عاپباسى قورتا ردىن ۶۸لۇدان اوتدان
اويان بو يوخودان ، خواب غىلتىن
رکابى دوتارام دور گولگىز آتلان
طاوس كىمىن سىلكىن اويانا گولگىز

" آردى وار "